

Seznámení obsluhy s ovládáním specifického a nebezpečného stroje

Publikováno: 30.6.2014

Typ: rozhodnutí soudů

Zdroj: Bezpečnost a hygiena práce 2014/6

Bc. Zdeněk Šenk

Právní věta

Došlo-li k pracovnímu úrazu zaměstnance při práci se strojem, který pro své nedostatky po stránce bezpečnosti práce neměl být vůbec v provozu, došlo na straně zaměstnavatele k porušení základních předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. V takovém případě by bylo v rozporu s výchovným posláním ustanovení § 367 odst. 2 písm. a) ZP, mohl-li by se zaměstnavatel, byť i jen částečně, zprostit své odpovědnosti za pracovní úraz.

(rozhodnutí NS, sp. zn. 5 Cz 41/75)

V případě práce zaměstnance se strojem, který mohl být ponechán v provozu jen za dodržování zvláštních pravidel pracovního postupu po stránce bezpečnosti práce, patří k řádnému seznámení zaměstnance s předpisy nebo pokyny k zajištění BOZP kromě seznámení zaměstnance s běžnými předpisy nebo pokyny také seznámení s těmito zvláštními pravidly pracovního postupu s takovým strojem, z něhož by zaměstnanci byla zřejmá rizikovost této práce (např. seznámení s tím, že odlišný pracovní postup u lisu je vyvolán skutečností, že lis není seřízen k dvouručnímu spouštění).

Popis případu

Žalobkyně (zaměstnankyně) se domáhala proti žalované organizaci (zaměstnavateli) odškodnění pracovního úrazu, když pracovala u nožního lisu, který neodpovídal technické normě (nefungovalo dvouruční ovládání lisu), a na to zaměstnankyně nebyla nikým upozorněna. Byla jen poučena, že je třeba používat při práci pinzetu, aniž zaměstnankyně byla současně poučena o tom, že lis je vadný. Ochranné dvouruční spouštění chrání ruce zaměstnankyně před úrazem tím, že se jeho ruce po dobu pracovního zdvihu musí z pracovního prostoru lisu vzdálit, aby spustily lis. Za takové situace si zaměstnankyně nemohla plně uvědomit, jak je důležité dodržovat bezpečnostní pokyn o používání pinzety.

V provedeného dokazování bylo zjištěno, že žalovaný zaměstnavatel za pracovní úraz plně odpovídá, neboť zaměstnankyně pracovala na lisu, který neodpovídal technické normě, a na to zaměstnankyně nebyla nikým upozorněna.

Z odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu

Z uvedeného vyplývají dva závěry. Buď bude dalším dokazováním prokázáno, že lis pro své nedostatky po stránce bezpečnosti práce neměl být vůbec v provozu, a pak by zaviněné porušení bezpečnostního předpisu, případně pokynu [§ 367 odst. 2 písm. a) ZP] nepřicházelo v úvahu. Za takového stavu totiž zaměstnankyně nejen s vědomím, ale dokonce z příkazu žalovaného zaměstnavatele pracovala na stroji, který byl pro bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnance nebezpečný, a pak je porušení bezpečnostního předpisu či pokynu ze strany zaměstnankyně v porovnání se zaviněným jednáním zaměstnavatele právně irelevantní. Zaměstnavatel v takovém případě porušoval vědomě základní předpisy k zajištění BOZP a bylo by v rozporu s výchovným posláním ustanovení § 367 odst. 2 písm. a) ZP, o částečném zproštění zaměstnavatele z odpovědnosti za pracovní úraz, kdyby se zaměstnavatel za takového stavu mohl, byť i jen částečně, zprostit odpovědnosti poukazem na takovou relativně podružnou příčinu úrazu.

Druhý závěr je takový, že kdyby se v dalším řízení prokázalo, že zaměstnavatel nemohl na lisu tyto nedostatky po stránce bezpečnosti práce odstranit, bude nutno se zabývat otázkou, zda zaměstnankyně byla řádně s bezpečnostním předpisem či pokynem seznámena s ohledem na tuto velmi rizikovou práci. V tom směru lze poukázat na závěry obsažené v rozsudku soudu prvního stupně, že totiž pouhé poučení o nutnosti používat pinzetu, aniž zaměstnankyně byla současně vysvětlena velká rizikovost práce, aniž jí bylo vysvětleno, proč právě jen dvouruční spouštění lisu zaručuje bezpečnost práce, nemohlo splňovat náležitosti řádného seznámení s předpisem nebo pokynem k zajištění

bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ve smyslu ustanovení § 367 odst. 2 písm. a) ZP. Jen takové poučení, z něhož by zaměstnankyni byla zřejmá velká rizikovost práce za konkrétního stavu stroje, mohlo splňovat náležitosti řádného seznámení ve smyslu ustanovení § 367 odst. 2 písm. a) ZP.

Poznámka:

Judikát je inspirativní především pro odborně způsobilé osoby v plnění úkolů v prevenci rizik (OZO BOZP), kteří ve spolupráci s vedoucími zaměstnanci připravují osnovy a obsah školení zaměstnanců o problematice BOZP – oblast strojů a zařízení.

Pro doplnění zdůrazňuji, že součástí školení BOZP pro obsluhu strojů a zařízení (SaZ) musí být jako základní dokument návod na používání SaZ a relevantní požadavky stanovené právními předpisy, předpisy ostatní (vnitřní předpisy zaměstnavatele, technické předpisy a technické dokumenty a normy). Dále musí být součástí školení BOZP informace o rizicích práce při ovládní SaZ a informace o konkrétních opatřeních na ochranu před jejich působením.

Poznámka:

Ovládním SaZ není myšlena jen vlastní převažující obsluha SaZ, ale pokud je to relevantní i jeho spouštění, seřizování, údržba, úklid SaZ, odstavení z provozu, zvládní havarijních situací a obsluha SaZ při nestandardních podmínkách, např. specifické podmínky provozu, které se ojediněle u SaZ vyskytují, a nebo nové změněné podmínky způsobující změnu ovládní SaZ.)

Zásadní a důležitá informace: Informace o rizicích a informace o opatřeních na ochranu před působením rizik předávané zaměstnancům, musí být pro zaměstnance srozumitelné, viz § 106 odst. 1 ZP a obě informace (o rizicích i o opatřeních na ochranu před působením rizik), musí být konkrétní, viz § 349 odst. 2 ZP a viz shora uvedený judikát. Řádným seznámením zaměstnanců s riziky rozhodně není školení BOZP obsahují jen všeobecné informace a ustanovení, podle nichž si má každý zaměstnanec počínat tak, aby neohrožoval zdraví své i zdraví jiných osob, viz § 367 odst. 4 ZP.

ASPI Wolters Kluwer

© 2015 Wolters Kluwer, a. s. U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3, tel.: 246 040 400, fax: 246 040 401
e-mail: obchod@wolterskluwer.cz , web: www.wolterskluwer.cz

Prohlášení o ochraně osobních údajů | Všeobecné obchodní podmínky